

Kauno technologijos universitetas

LITNET tarybos posėdžio PROTOKOLAS

2017-10-18 Nr. 42

Kaunas

Posėdis įvyko 2017-10-18

Posėdžio pirmininkas – Marijus Jurgutis

Posėdžio sekretorė – Odetta Tuminauskienė

Dalyvavo: Rasa Alaburdienė, Vaino Brazdeikį pagal įgaliojimą atstovavo Mantas Masaitis, Marijus Jurgutis, Paulius Nomgaudas, Mindaugas Stoncelis, Gracijonas Plančiūnas, Stanislovas Žurauskas, Vitalis Sapagovas, Romanas Tumasonis, Dalia Baziukė videokonferenciniu būdu.

Dalyvių sąrašas pridedamas.

LITNET ekspertų ir CERT grupių nariai: Aurelija Gefenienė (VU), Algimantas Kutka (VU), Ričardas Sabaliauskas (VU), Remigijus Kutas (VGTU), Justinas Rastenis (VGTU).

Darbotvarkė:

1. LITNET vykdomų projektų eiga:
 - 1.1 “LITNET mokslo ir studijų institucijoms teikiamų IT paslaugų plėtra” (ESFA projektas);
 - 1.2 “Lietuvos mokslo ir studijų institucijų kompiuterių tinklo LITNET plėtra” (CPVA projektas).
2. "Saugios elektroninės erdvės vaikams kūrimas" projekto pristatymas.
3. LITNET 2017 m. veiklos plano vykdymas ir darbų eiga.
4. LITNET 2018 m. veiklos plano apmatai.
5. Kiti klausimai

26-ąjį LITNET tarybos posėdį pradėjo LITNET tarybos pirmininkas Marijus Jurgutis. Visų pirma buvo aprobuotas 25 LITNET tarybos posėdžio protokolas Nr.39, ir el. balsavimo protokolai Nr.40 ir Nr.41. Visų dalyvavusių balsais buvo pritarta šiems protokolams.

1 INFORMACIJA. LITNET vykdomų projektų eiga:

1.1 “LITNET mokslo ir studijų institucijoms teikiamų IT paslaugų plėtra” (ESFA projektas)

D. Muraškienė trumpai informavo apie projekto “LITNET mokslo ir studijų institucijoms teikiamų IT paslaugų plėtra” eigą ir baigiamas kurti paslaugas:

1. Belaidės paslaugos mokslo ir studijų institucijose technologinis standartizavimas bei diegimo paslaugos unifikavimas, KTU – 2017.11
2. Vieningo prisijungimo paslauga (SSO), VU – 2017.12
3. Ankstyvo perspėjimo apie grėsmes paslauga, VU – 2017.12
4. Automatinio saugumo audito paslauga, VGTU – 2018.01

Trumpai apžvelgė veiklas: kas jau yra padaryta, kurių veiklų darbai jau baigti.

1.2 “Lietuvos mokslo ir studijų institucijų kompiuterių tinklo LITNET plėtra” (CPVA projektas).

Pasirašyta su CPVA sutartis 2017-03-31;

Skirtos ES lėšos – 4.186.185,44 €;

Lėšų pobūdis - „Įranga“;

Projekto pareiškėjas – LITNET;

Numatyta projekto trukmė – 36 mėn.

Projekto partneriai – VU, VGTU, VDU;

Projekto rodikliai:

Mokslo ir studijų institucijos, kurioms įrengta 10 Gbps greಿತaveikos interneto prieiga (rodiklio kodas P.N.735);

Siektina rodiklio reikšmė – 31 institucija.

8 projekto veiklos (plačiau pristatymo skaidrėse);

Įvykdyti 2 pirkimai:

- 10 Gbps optinis sujungimas Vilnius - Molėtų astronomijos observatorija;
- Optinių kabelių įrengimas Kauno ir Šiaulių miestuose.

Vykdomos pirkimo procedūros:

- Optinių kabelių įrengimas Vilniaus mieste (VU).
- LITNET Vilniaus TC magistralinio mazgo įrangos atnaujinimas (VU).

Paskelbti pirkimai:

- Duomenų saugyklos ir serveriai (KTU, VGTU).
- Optinių gijų suvirinimo, apdorojimo ir optinių signalų matavimo įrangos komplektai (VDU).
- LITNET mazgų eksploatacinės įrangos atnaujinimas (KTU).
- DWDM sistemos pirkimas (KTU).

Pirkimai be CPVA patikros:

- Optinių gijų suvirinimo įrangos komplektai (VDU)
- Kompiuterinė įranga (prie Vilniaus magistralinio mazgo įrangos atnaujinimo, VU)

2018 metais numatomi pirkimai:

- Rajoninių MSI prieiga prie LITNET magistralės (KTU).
- Kauno miesto magistralinių mazgų duomenų perdavimo įranga (KTU)
- Kauno, Klaipėdos ir Šiaulių MSI prieiga.
- Duomenų centrų apsauginės užtvaros sistema (KTU).
- xWDM sistema (VU).
- Vilniaus miesto magistralinių mazgų duomenų perdavimo įranga (VU).
- Vilniaus miesto MSI prieiga.

Po trumpo projekto pristatymo buvo išsakytos tokios pastabos:

- Buvo diskutuota dėl CPVA bendravimo ir požiūrio į projektą. Neaiški CPVA pozicija projekto atžvilgiu tiek paraiškos rengimo, tiek jos vykdymo etapuose, kuomet esminės projekto dalys nurodomos kaip nefinansuojamos. Iš esmės dabar yra tinkamiausias laikas išsiaiškinti šiuos klausimus, nes po to bus žymiai sunkiau, kai dalis jau padarytų išlaidų mokėjimo prašymuose bus nepateisintos.

- Taip pat buvo diskutuojama ką daryti su projekto viešųjų pirkimų metu besikaupiančiomis "sutaupytomis" lėšomis. Lėšų perskirstymas tarp projekto veiklų reikalauja sutarties pakeitimo, tai ilgai užtrunkantis procesas ir jam reikia rimtos argumentacijos. Vienas iš argumentacijos variantų gali būti viešųjų pirkimų rezultatai kitose projekto veiklose. Jei lėšų poreikis pagal viešuosius pirkimus viršys veiklose numatytus limitus, tai bus rimtas argumentas lėšų perskirstymui. Priešingu atveju projekto tikslai bus nepasiekti.

1.2 NUTARTA.

- Projekto vykdytojai privalo aiškiai identifikuoti problemą ir parengti LITNET tarybos raštą dėl CPVA pozicijos elektroniniam tarybos svarstymui ir pritarimui.
- Esant reikalui, taryba gali siūlyti organizuoti projekto ekspertų, ŠMM atstovų ir CPVA vadovybės susitikimą dėl projekto vykdymo eigos.
- Laukti 2017 metais turinčių įvykti pirkimų procedūrų ir priimti sprendimą dėl 2018-2019 metais numatytų veiklų, kai bus aiškios pinigų sumos.
- Ekspertai turi parengti būtinus projekto pakeitimo variantus 2018-2019 metų veiklose.

2 SVARSTYTA. "Saugios elektroninės erdvės vaikams kūrimas" projekto pristatymas.

D. Muraškienė trumpai pristatė projektą:

- Pareiškėjas Švietimo informacinių technologijų centras
- Prašomos skirti ES lėšos – 4212877,66 €
- Numatyta projekto trukmė – 36 mėn.
- Projekto partneris KTU
- Projekto tikslas - Sudaryti galimybes saugiai naudotis elektroninėmis paslaugomis bei elektroniniu (skaitmeniniu) ugdymo turiniu švietimo institucijose
- Projekto uždaviniai:

1. Įrengti belaidės zonas mokyklose.

2. Apmokyti mokyklos darbuotojus naudotis belaidžiu internetu.

- Projekto veiklos:
 1. Technologinis belaidžių zonų įrengimas ir priežiūra.
 2. Belaidžių zonų ir jų elementų stebėsenos, administravimo ir valdymo sistemos sukūrimas.
 3. Prisijungimo prie belaidės zonos priemonių ir procedūrų sukūrimas ir palaikymas.
 4. Turinio filtravimo ir prieigos prie interneto išteklių valdymo priemonių sukūrimas.

Po projekto pristatymo buvo diskutuota:

1. Buvo svarstomas projekto tęstinumas, ypač belaidės prieigos infrastruktūros nuomos atveju. Kol kas nėra aiškaus sprendimo. Vienas iš variantų - papildomas centralizuotas finansavimas LITNET-5 ilgalaikio plano vykdymo metu nuo 2022 metų. LITNET taryba išreiškė nuogąstavimą, kad dabartinio finansavimo LITNET-4 plano 3 uždaviniui nepakaks naujo projekto veiklų vykdymui. Tam turėtų būti skirtas papildomas finansavimas nemažinant LITNET veiklų numatytų kituose LITNET-4 uždaviniuose.
2. Buvo trumpai apžvelgta kitų ES šalių patirtis mokyklų belaidės prieigos ir IKT aprūpinimo srityse: Kroatija (CARNET), Lenkija (PIONIER), Estija (EENet), Slovėnija (ARNES).

3. Buvo svarstomas KTU kaip LITNET atstovo vaidmuo. Nepaisant to, kad paslaugų sukūrimo veiklos bus betarpiškai vykdomos KTU, ryšio linijos ir visas LITNET tinklas yra jungtinė visų LITNET techninių centrų veikla, todėl KTU negali šiame projekte dalyvauti savarankiškai, be LITNET tinklo ir LITNET tarybos pritarimo.
4. D. Muraškienė akcentavo darbo su socialiniais partneriais svarbą projekte. Tam yra numatyta speciali veikla, kurios metu sudarytos darbo grupės susitiks su savivaldybių ir mokyklų atstovais, kad projekto veiklos, jų sąlygos ir poveikis būtų žinomi.
5. Buvo trumpai aptarta galima plėtra. Kaip vienas iš variantų minėtas centralizuotas pirkimas, kurio rezultatas būtų galimybė mokykloms nusipirkti įrangos iš to paties gamintojo, kurio sprendimas naudojamas belaidės prieigos nuomai, pigesnėmis konkursinėmis kainomis. Tokiu būdu projektas įgautų galimybę plėstis ir tęstinumą.
6. Pateikti pavyzdžiai: 73 mokyklos jau naudoja LITNET wifi sistema: autentifikacija, turinio filtravimu, turi atskirus tinklus: mokytojai, mokiniai.

ŠMM atstovas, kaip būsime šio projekto vadovas, Mantas Masaitis trumpai pateikė savo požiūrį apie projektą ir projekto reikalingumą.

Reikalingas LITNET tarybos pritarimas dėl LITNET KTU techninio centro dalyvavimo kaip partnerio šiame projekte. Ar reikia įvertinti dalyvavimo projekte riziką?

2 NUTARTA.

LITNET Ekspertai įgalinti suformuluoti tikslią formuluotę dėl LITNET KTU techninio centro dalyvavimo šiame projekte ir pateikti LITNET tarybos pritarimui.

3 INFORMACIJA LITNET 2017 m. veiklos plano vykdymas ir darbų eiga.

LITNET ekspertų pirmininkas R. Tuminauskas pagal veiklas trumpai pristatė 2017 m. veiklos planą:

1.1 Veikla. Tinklo infrastruktūra

- Optikos TTR 12 val. 99,5 proc/ketv pateikiamumas.
- ERDF projekto konkursų paskelbimas.
- 44 tarp miestiniai kanalai, 98 proc/ketv pateikiamumas.
- Reagavimas ne mažiau 1/12 val.
- Nupirkta 10G ryšio paslauga į Molėtų astronomijos observatoriją.
- Kaunas - Vilnius sparta 31 Gbps

1.2 Veikla. Duomenų infrastruktūra

- Paslaugų pateikiamumas 98 proc/ketv
- 45 prižiūrėti tinklo mazgai
- Įdiegta tinklo stebėjimo duomenų infrastruktūra
- Įdiegta ankstyvojo perspėjimo duomenų infrastruktūra

1.3 Veikla. Sauga

- Veikla FIRST, TF-CSIRT, Trusted introducer.
- T/S sertifikatų skaičius 825 (750).
- Atlikti atitikties analizę pagal LRV nutarimą Nr. 387.
- Reakcija į saugos incidentus per 24 val.
- Atnaujinta infrastruktūros saugos P/Į licencija
- Ne mažiau 2 metinės kritinės infrastr. auditai ir testavimai kiekviename LITNET TC.
- Įsigyta, ištestuota ir dokumentuota FwaaS paslauga.

- Tinklo atakų užkardinimas ir įsibrovimų prevencija
- Ankstyvo perspėjimo paslaugos kūrimas
- Žurnalų saugojimo ir grėsmių aptikimo paslaugos kūrimas
- Audito paslaugos mokymai 10 MSI darbuotojų

1.4 Veikla. Žmogiškasis kapitalas

- Dalyvavimas GEANT, REFEDS, STF, CEF, TNC, e-IRG ir kiti, ne mažiau 5.
- SDN maršrutizatoriaus prototipas išbandytas.
- LITNET konferencija
- Studijos 2017 aprūpinimas
- 2 seminarai susipažinimui su naujomis paslaugomis
- LITNET programos ir ES str. fondų projektų administravimas

2.1 Veikla. Tinklo paslaugos

- eduroam: 206 -> 238 zonos, tankio rodiklis nenustatytas, WiFi aaS teikiama, 25 registruotos institucijos.
- Ne mažiau kaip 5 tiesioginių optinių sujungimų paslaugos.
- 6 10Gbps jungimai LITNET tinkle
- Laiko sinchronizacija, DCI tarp Kauno ir Vilniaus
- ERDF projekto konkursai paskelbti per 2017
- 10 Gbps ryšys su GEANT tinklu
- 5 (4) Gbps ryšys su Internet tinklu
- .lt zonos domenų registracijos paslauga

2.2 Veikla Debesijos paslaugos

- Bent vienos GEANT IaaS paslaugos bandymas
- 2 debesijos paslaugos: failų dėtuve, SaaS prototipas
- El. pašto paslauga, svetainių priegloba, filesender

2.3 Veikla. T&I paslaugos

- FEDI infrastruktūros ir paslaugų palaikymas
- 2 institucijos prisijungusios prie FEDI
- 5 institucijos naudojančios SSO aaS

3.1 Veikla. Infrastruktūra mokykloms

- Infrastruktūros palaikymas
- Belaidės prieigos projektas bent vienoje savivaldybėje
- 72 (90) švietimo įstaigų, kuriose įrengta WiFi aaS (1 ne LITNET ryšį turinti mokykla)
- Nomojamos ryšio linijos 5 nutolusioms mokykloms
- 5 bendrojo lavinimo mokykloms pagerintas prisijungimas

3.2 Veikla. Paslaugos mokykloms

- 1000 švietimo institucijų svetainių
- 3000 švietimo institucijų pašto dėžučių
- El. tapatybių informacijos tvarkyklės paslaugos atnaujinimas
- 10 seminarų
- 200 seminarų klausytojų

Išvados apie 2017 m. veiklos plano vykdymo eigą būtų tokios:

- Daugelis darbų padaryta, nepabaigti darbai bus baigti iki metų galo.
- Neatlikta studija dėl LRV Nr. 387 nutarimo atitikties remiantis LITNET CERT grupės išvada, kad LITNET infrastruktūra ir paslaugos nėra šio nutarimo objektas.

4. INFORMACIJA. LITNET 2018 m. veiklos plano apmatai.

R. Tuminauskas trumpai pristatė 2018 m. numatomas vykdyti tęstinės veiklas pagal ilgalaikį LITNET planą:

Tęstinės veiklos: *Paslaugos*

1. Tinklo paslaugos: 10G jungtis į GEANT, ne mažiau 5G komercinis internetas, 20G tarptautiniai susijungimai (peering), "eduroam" belaidė prieiga;
2. Debesijos paslaugos: IaaS integracija į "multicloud" platformas.
3. T&I paslaugos: FEDI plėtra ir esamų narių auditų procedūrų sudarymas.

Tęstinės veiklos: *Nauja infrastruktūra*

1. LITNET tinklo infrastruktūra: eksploatacija. Kontraktai pasirašyti šiais metais, kitais naujų konkursų nenumatoma. SLA bus išlaikyti pagal šių metų lygį
2. Duomenų infrastruktūra: eksploatacija, paslaugų SLA išlaikymas. Bus skirta ne mažiau resursų nei šiais metais.
3. Sauga. Reagavimas į saugos incidentus. Pasirengimas ir GDPR nuostatų įgyvendinimas.
4. Žmonių išteklių bazė: Dalyvavimas Lietuvos ir tarptautiniuose projektuose, darbo grupėse, konferencijose. LITNET metinė konferencija

Tęstinės veiklos: *Lietuvos mokykloms:*

1. LITNET tinklo infrastruktūra Lietuvos mokykloms:
 - Belaidės prieigos plėtra.
 - Ryšio linijų eksploatacija ir paslaugų kokybės užtikrinimas.
2. Paslaugos Lietuvos mokykloms.
 - Debesijos priemonėmis užtikrinamos Interneto svetainių prieglobos, e. pašto ir kitos paslaugos.
 - Inovatyvios tapatybių valdymo paslaugos.
 - Konsultacijos ir seminarai.

Nauji projektai:

"Saugios elektroninės erdvės vaikams kūrimas"

"LITNET paslaugų plėtra II etapas"

Buvo diskutuota dėl papildomų lėšų skyrimo Saugumo veiklai:

LITNET dalyvauja KAM kibernetinio saugumo pratybose "Skydas" ar reikia skirti tam daugiau lėšų?

5 SVARSTYTA. Kiti klausimai.

5.1 INFORMACIJA. LITNET paslaugų plėtra II etapas.

Buvo pristatyta ES Socialinio projekto "LITNET paslaugų plėtra" II etapo apmatai ir poreikio argumentacija.

Apie LITNET paslaugų plėtra I etapą:

LITNET paslaugų plėtrai (naujų paslaugų sukūrimui) buvo numatyti 6 metai.

Projektas buvo išskaidytas į du etapus po 3 metus.

Būtina užtikrinti reikiamą paslaugų plėtros lankstumą atsižvelgiant į naujus poreikius ir technologijas.

Pirmojo etapo metu buvo sukurti baziniai visaverčiai paslaugų variantai.

Apie LITNET paslaugų plėtra II etapą:

Pirmo etapo vykdymo metu įgyta patirtis bus panaudota pritaikant paslaugas Lietuvos mokslo ir tyrimų poreikiams.

- Bus sukurtos naujos paslaugos.

- Bus įgyvendinta 1 etape sukurtų paslaugų plėtra pagal pirmojo etapo patirtį ir naujus išorinius bei vidinius veiksnius.
- Bus užtikrintas ne blogesnis nei esamas IT saugos lygmuo Lietuvos mokslo ir studijų bendruomenei

Įgyvendinus tik pirmąjį etapą paslaugų plėtra nebus pilna

5.2 SVARSTYTA. Susisiekimo ministerijos atsiųstas raštas.

Pagal Valstybės kontrolės atlikto audito išvadas Valstybės kontrolės ipareigota Susisiekimo ministerija atsiuntė raštą ŠMM ir kitoms ministerijoms, kuriame, akcentuojama jog 82 proc. elektroninio ryšio paslaugų yra dubliuojama tarp skirtingų valstybės infrastruktūros tinklų ir reikalinga struktūros optimizacija.

Valstybės kontrolė Susisiekimo ministerijai rekomenduoja atlikti valstybės valdomų elektroninių ryšių tinklų inventorizavimą, išanalizuoti infrastruktūros ir paslaugų optimizavimo galimybes ir parengti infrastruktūros optimizavimo modelį. Susisiekimo ministerija prašo ŠMM ir kitas ministerijas pateikti duomenis apie elektroninių ryšių tinklus.

Klausimas LITNET tarybai kaip reikėtų atsakyti į atsiųstą raštą.

Diskusijos metu išryškėjo tokie akcentai:

- Reikalinga turėti argumentaciją kodėl tikslinga turėti atskirą tinklą kaip LITNET:
 - Istorinis faktorius;
 - LITNET išskirtinumas kaip mokslo ir studijų institucijų tinklo, prieš kitus tinklus.
 - Infrastruktūros priklausomybė - universitetų valdomas turtas.
- Reikalingas dialogas su Susisiekimo ministerija, norint užtikrinti tikrą infrastruktūros ir paslaugų optimizavimą.
- Kokia turėtų būti atsakymo pateikimo tvarka: ŠMM ar LITNET KTU techninis centras.

5.2 NUTARTA.

Atsakyti Susisiekimo ministerijai į pateiktą raštą, pateikiant prašomus duomenis.

Siekti dialogo su Susisiekimo ministerija, norint užtikrinti tikrą infrastruktūros ir paslaugų optimizavimą.

Posėdžio pirmininkas
Posėdžio sekretorė

Marijus Jurgutis
Odeta Tuminauskienė